

# ابو معشر بلخی

---

نویسنده : دکتر بصیر کامجو

ابومعشر جعفر فرزند محمد فرزند عمر بلخی تاجیک تبار ایرانی در سال ( 172 هـ. ق. ) در بلخ بامی به دنیا آمد و در سال 883 میلادی ( 272 هـ. ق. ) در سن صد سالگی در شهر واسطه بدرود حیات گفت. اواز شاگردان یعقوب فرزند اسحاق کندی (وفات در حدود 258 هجری ) فیلسوف مشهور عرب ، از بزرگان و ریاضیدانان و منجمان قرن سوم هجری است.

او ابتدا فلسفه آموخت و بعد به علم نجوم پرداخت و از سن 47 سالگی به تحصیل ریاضیات پرداخته و با اشتیاق فراوان به تحصیل و تکمیل نجوم اشتغال یافت، منجمان معروف به اقوال و آراء وی متمسک می شدند. این دانشمند بزرگ تاجیک تبار خراسانی از يك خانواده تازه مسلمان در شهر بلخ بدنيا آمد . وی در جمع طلاب فقه و حدیث وارد شد و نزد علمای پارسای مدرسه طاهریه بلخ به عنوان دانشجوی پرهیزکار شهرت یافته بود و در مقدمات عربی و ادبیات و ریاضیات پیش رفته و او را در ردیف فضلا و متعصبان درجه دو رسانیده بود.

ابومعشر بلخی تحصیلات خود را در بغداد در نجوم و حکمت و ریاضیات به پایه اکمال رسانید.

وبعداً بنابر استدعای بزرگان خراسان به شهر بلخ بازگشت ابومعشر قریب چهل کتاب در علم نجوم تألیف کرد. و در شقوق مختلفه دارای تألیفات متعددی است که از آن میان در حدود « 12 » کتاب اکنون در دست است :

1 - « رساله در اتصال کواکب و قرانات » بزبان فارسی و عربی موجود است .

2 - الادوار والالوف ،

3 - کتاب الموالید ،

4 - احکام تحویل سنّی الموالید ،

5 - کتاب الاصل ،

6 - اثبات علم النجوم ،

7 - احکام تحاویل سنّی عالم .

8 - کتاب الامصار ،

9 - کتاب الجمهره ،

10 - اسرار النجوم ،

11 - تقویم البلدان ،

12 - طبایع البلدان . (4) می باشد .

آثار این دانشمند بزرگ خراسان از نگاه دقت در وقت محاسبات نجومی و صحت احکام بی نظیر شناخته شده است. پادشاهان و امرای وقت نسبت به نظر ها و احکام ابومعشر بلخی اعتقادی کامل داشتند. ابومعشر بلخی در اثر حرص قوی و همت فتورناپذیر در تمامی شعب حکمت بویژه در ریاضیات و نجوم و هیئت دارای بصیرتی فوق العاده و استاد کل وقت و سرآمد اهل فن و منجم مخصوص خلیفه وقت عباسی بود و نوادر بسیاری در استخراجهای نجومی وی منقول و احکام عجیبه صادقانه بدو منسوب می باشد.

## منابع و مأخذ

---

- 4 - فرهنگ فارسی ، مؤلف : دکتر محمد معین ، چاپ یازدهم - چاپخانه سپهر ایران ، 1374 هـ. ق. ، ج 1 ، ص 95 .